

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Notifikační povinnost rozhodce v rozhodčím řízení

Jak má postupovat rozhodce vůči stranám rozhodčího řízení, pokud si je vědom okolnosti, jež by mohla vyvolat pochybnosti o jeho nepodjatosti? Je možné zrušit rozhodčí nález kvůli porušení notifikační povinnosti rozhodce? Těmito a dalšími otázkami se zabýváme ve světle recentní české i zahraniční judikatury.

Takzvaná notifikační povinnost rozhodce podle § 8(2) zákona o rozhodčím řízení („ZRR“) dopadá na situace, kdy jsou rozhodci známy okolnosti, které by mohly vzbudit oprávněné pochybnosti o jeho nepodjatosti a pro něž by byl jako rozhodce vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci. Takové okolnosti musí rozhodce sdělit stranám *bez odkladu*, jak rovněž vyplývá z citovaného ustanovení.

Uvedená notifikační povinnost má napomoci efektivnímu výkonu práva stran rozhodčího řízení vznést případně námitku podjatosti rozhodce. Tím se mj. relativně nedávno zabýval i český Nejvyšší soud ve dvou rozhodnutích ze dne 18. 11. 2020, a to konkrétně v usnesení sp. zn. 23 Cdo 3972/2019 (publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 48/2021; „**Usnesení**“) a v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 1337/2019 (to je rovněž navrženo k publikaci v dané Sbírce; „**Rozsudek**“).

Cílem tohoto článku je shrnout některé aspekty uvedené judikatury týkající se notifikační povinnosti rozhodce využitelné pro praxi a zasadit je do mezinárodního kontextu.

Nepodjatost rozhodce a jeho nezávislost a nestrannost

Nejvyšší soud shrnul, že ZRR rozlišuje mezi pojmy *nepodjatost*, *nezávislost* a *nestrannost* rozhodce. Podle soudu lze *nezávislostí* chápat objektivní absenci osobních, profesních či ekonomických vazeb rozhodce ke stranám sporu. *Nestrannost* pak obvykle představuje absenci subjektivního zvýhodnění jedné ze stran sporu. Nezávislost a nestrannost mají být rozhodci vlastní. Zákonodárce ale přímé zákonné důsledky nespojuje s jejich absencí, avšak s absencí nepodjatosti.^[1]

Podjatost rozhodce podle § 8(1) ZRR vyjadřuje jeho poměr k věci, k účastníkům či k jejich zástupcům. Pokud vztah rozhodce v dané kauze dosahuje takového stupně a intenzity, že je důvod pochybovat o jeho nepodjatosti, potom je vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci. Jde o objektivní důsledek. Jestliže takové pochybnosti jsou, rozhodce funkci vůbec nemá přijmout; pokud ji přijme, je povinen se jí vzdát podle § 12(1) ZRR.

Nezávislost a nestrannost podle Nejvyššího soudu nelze naplnit absolutně a je možné se k nim pouze přibližovat. Z praktického pohledu je pak pro posuzování možného vyloučení rozhodce významná právě jeho notifikační povinnost.^[2]

Rozsah notifikační povinnosti rozhodce

Nejvyšší soud vyložil, že účelem notifikační povinnosti je umožnit stranám informovaně zvážit, zda konkrétní okolnosti odůvodňují namítnutí podjatosti rozhodce. Rozhodce ale nemá povinnost oznámit jakýkoliv sebemenší vztah ke stranám či k jejich zástupcům, ale pouze takový, který dosahuje jisté intenzity a je způsobilý vzbudit oprávněné pochybnosti o nepodjatosti, resp. o nestrannosti či nezávislosti rozhodce.

V mezinárodní arbitrážní praxi se intenzita a způsobilost vzbudit oprávněné pochybnosti o nepodjatosti rozhodce velmi často posuzují podle pravidel vydaných International Bar Association – konkrétně podle tzv. *Směrnice IBA o střetu zájmů v mezinárodním rozhodčím řízení* z roku 2014 („**Směrnice IBA**“).^[3]

Směrnice IBA obsahuje jak popis obecných principů podle významu možného zásahu do nezávislosti a nestrannosti rozhodce, tak jednotlivé typové situace. Na ně aplikuje systém analogického užití barev semaforu podle jejich závažnosti (tzv. červený, oranžový a zelený seznam). Nejvyšší soud přitom uzavřel, že aplikace těchto pravidel sice nemůže být v ČR přímá, pro některé obdobné případy nicméně může být určitým inspiračním zdrojem, ale s nutností poměrování s českou zákonnou úpravou.^[4]

Závěry Nejvyššího soudu je možno chápat tak, že i v poměrech českého rozhodčího řízení lze při posuzování možné podjatosti rozhodce, resp. rozsahu jeho notifikační povinnosti přihlížet ke Směrnici IBA jako k určitému mezinárodnímu „soft law“.

Porušení notifikační povinnosti

Notifikace ale sama o sobě není spjata s přesvědčením rozhodce o jeho vlastní podjatosti, a tudíž nepředjímá jeho vyloučení. Právě naopak, rozhodce je povinen strany informovat toliko o skutečnostech, které by ony samy subjektivně mohly považovat za problematické, nicméně rozhodce je subjektivně vyhodnotil jako nezávadné. Poté strany mohou případně uplatnit námitku podjatosti rozhodce. Má-li totiž on důvod pochybovat o své nepodjatosti, je povinen své jmenování odmítnout (nepřijímat), příp. rezignovat.

Nejvyšší soud v tomto směru uzavřel, že pokud určitá okolnost sama o sobě jednoznačně nezakládá důvod pochybovat o nepodjatosti rozhodce, tudíž by nemohla vést k vyloučení rozhodce, pak není možné odmítnout (vyloučit) rozhodce jenom z toho důvodu, že bude namítáno porušení oznamovací povinnosti ohledně této nerelevantní okolnosti.^[5]

Jelikož prosté opomenutí informovat strany o potenciálně problematické okolnosti samo o sobě podjatost rozhodce nezakládá, Nejvyšší soud dále uzavřel, že nemůže být důvodem ani pro zrušení rozhodčího nálezu. O jinou situaci by však šlo v případě, že by rozhodce objektivně podjatý byl, přičemž straně bylo znemožněno včas uplatnit námitku podjatosti rozhodce kvůli porušení jeho notifikační povinnosti. Pak by totiž věc projednal a rozhodl vyloučený rozhodce.^[6]

Současně platí, že nedostatek nezávislosti či nestrannosti rozhodce (příp. osoby určující rozhodce) nezpůsobuje sám o sobě neplatnost samotné rozhodčí doložky uzavřené mezi podnikateli v době od 1. 1. 2014. Takový nedostatek se ani nepresumuje, ale je předmětem dokazování (i když jde o tzv.

^[7]
arbitrážní centra).___

Zahraniční kontext

Otázkou porušení notifikační povinnosti rozhodce a jeho podjatosti se ve stejné době jako český vrcholný soudní orgán zabýval například také Nejvyšší soud Spojeného království ve věci *Halliburton Company v. Chubb Bermuda*.^[8]

V daném případě šlo o vyloučení rozhodce v jedné z několika mezinárodních arbitráží, jež souvisely s následky havárie ropné plošiny Deepwater Horizon. Pan Kenneth Rokison QC byl rozhodcem ve třech takových arbitrážích s různými stranami a předměty sporu. Avšak v jednom řízení nesdělil oběma stranám, že jednou z nich nominován jako rozhodce také v paralelní arbitráži. Jakmile to vyšlo najevo, pan Rokison vysvětlil, že šlo o nedopatření, za které se omluvil a ubezpečil strany, že se v paralelních řízeních o nehodě nedozvěděl ničeho, co by nebylo veřejně známo; současně nabídl

svou rezignaci.

Anglické *lex arbitri* upravuje notifikační povinnost rozhodce obdobně jako Směrnice IBA. Tamní soudy proto uzavřely, že opomenutí učinit prohlášení samo o sobě není způsobilé založit podjatost rozhodce, jakkoliv existuje zákonná notifikační povinnost rozhodce.

K závěru o podjatosti rozhodce je třeba provést objektivní test pohledem „*spravedlivého a informovaného pozorovatele*“.^[9] Při takovém posouzení soud musí vzít v potaz komplexní kontext případu, specifika mezinárodní arbitráže jako je sjednaná procedura jmenování rozhodce, jeho pověst a zkušenosti nebo také možnost, že námitka podjatosti byla podána z taktických důvodů. Směrnice IBA je pak považována jako mezinárodně uznávaná „*dobrá arbitrážní praxe*“.^[10]

V rámci mezinárodní arbitráže je v současné době plnění notifikační povinnosti rozhodců již jakýmsi standardem. Všeobecně přijímanou normou pro identifikaci problematických okolností je pak běžně Směrnice IBA, jak poukázal i Nejvyšší soud Spojeného království.

Například v arbitrážích podle rozhodčích pravidel Mezinárodního rozhodčího soudu ICC (Mezinárodní obchodní komora) v posledních letech činí prohlášení téměř třetina všech rozhodců. Ačkoliv pouze cca desetinu námitek podjatosti rozhodců ICC Court „akceptuje“ jako důvodnou, v řadě případů to vede k „dobrovolné“ rezignaci rozhodců.^[11] Obdobnou zkušenost z naší praxe máme rovněž v mezinárodní sportovní arbitráži (CAS).

Statistiky ICC Court za rok:	Počet jmenovaných rozhodců ^[12]	Podíl rozhodců, jež činí prohlášení	Námítky podjatosti rozhodců ^[13]	Námítky „akceptované“ ICC Court	Rezignace rozhodců ^[14]
2017	1.488	31 %	48	6	29
2018	1.484	32 %	45	7	50
2019	1.476	32 %	52	6	50
2020	1.520	30 %	92	5	38

Závěr

Notifikační povinnost rozhodce a její naplňování je v současné době již standardem, který přispívá k řádnému projednání sporů v rozhodčím řízení před nestrannými a nezávislými rozhodci. Směrnici IBA lze potom ve světle Rozsudku považovat jako inspirační zdroj pro možné řešení problematických situací rovněž v českém kontextu.

Úprava notifikační povinnosti rozhodce podle Směrnice IBA zásadně nekoliduje s českou právní úpravou, nýbrž ji doplňuje a rozvíjí. Proto lze rozhodcům i v poměrech tuzemského rozhodčího řízení doporučit její přiměřenou aplikaci pro učinění prohlášení vůči stranám před přijetím funkce rozhodce, příp. pro doplnění prohlášení, nastane-li dotčená okolnost až v průběhu řízení.

V pochybnostech platí, že rozhodce by měl okolnost stranám sdělit (tj. učinit prohlášení). Pokud však rozhodce opomene stranám sdělit problematickou okolnost, musí tuto chybu co nejdříve napravit a transparentně vysvětlit. Opomenutí však samo o sobě nemá vliv na případný závěr o možné podjatosti rozhodce.

Objektivní posuzování nepodjatosti rozhodce pohledem „*spravedlivého a informovaného pozorovatele*“ lze pak doporučit i při zkoumání důvodnosti pochybností podle § 8(1) ZRŘ. Pokud by se následně ukázalo, že rozhodce vyloučený byl a strany kvůli jeho opominutí učinit prohlášení nemohly jeho podjatost uplatnit včas, šlo by podle Rozsudku o důvod pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. c) ZRŘ.

Za zmínku nakonec stojí i závěr Nejvyššího soudu, že je-li „*rozhodce zvolen z řad advokátů, lze předpokládat a současně jej nelze v takové činnosti omezovat, že bude v běžném pracovním styku v*

kontaktu např. s jinými advokáty, přičemž takováto běžná profesní spolupráce nemusí sama o sobě znamenat okolnost, která by vzbuzovala důvodné pochybnosti o případném poměru takového rozhodce z řad advokátů k jinému advokátovi zastupujícímu účastníka rozhodčího řízení.“[\[15\]](#)

JUDr. René Cienciala, LL.M. (MIDS),
advokát a vedoucí mezinárodní desky

Mgr. Jiří Seydler,
advokátní koncipient

URBAN & HEJDUK

[Urban & Hejduk s.r.o., advokátní kancelář](#)

Palác Valdek
Jugoslávská 620/29
120 00 Praha 2

Tel: +420 226 207 507
e-mail: info@urbanhejduk.cz

[\[1\]](#) Viz bod 19 Rozsudku.

[\[2\]](#) Viz bod 23 Rozsudku.

[\[3\]](#) IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration.

[\[4\]](#) Viz bod 22 Rozsudku.

[5] Viz bod 27 Rozsudku.

[6] Viz bod 35 Rozsudku: „Porušení povinnosti rozhodce podle § 8 zákona ZRŘ oznámit okolnost, která by mohla vzbudit oprávněné pochybnosti o jeho nepodjatosti, není sama o sobě důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu. Důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. c) ZRŘ může být skutečnost, že věc projednal a rozhodl vyloučený rozhodce, jestliže strana v rozhodčím řízení o okolnostech vyloučení rozhodce nevěděla, a nemohla je proto v rozhodčím řízení uplatnit.“

[7] Vyhlášená právní věta Usnesení.

[8] Rozsudek Nejvyššího soudu Spojeného království ze dne 27. 11. 2020, Halliburton Company v Chubb Bermuda Insurance Ltd [2020] UKSC 48, dostupný >>> [zde](#).

[9] Konkrétně: „fair-minded and informed observer“.

[10] Konkrétně: „good arbitral practice which is recognised internationally“.

[11] Statistické ročenky Mezinárodního rozhodčího soudu Mezinárodní obchodní komory (ICC).

[12] Pokud byl jeden rozhodce jmenován ve více případech, počítá se jeho jmenování za každý případ zvlášť.

[13] Statistika za rok 2020 je poněkud zkreslená, neboť v jednom řízení strana postupně uplatnila 29 námitek podjatosti proti všem členům rozhodčího tribunálu. Všechny byly zamítnuty.

[14] Statistika rezignací rozhodců zahrnuje i rezignace bez návaznosti na podání námitek podjatosti.

[15] Viz bod 21 Rozsudku.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)

- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)